

Tullverket
Box 12 854
112 98 STOCKHOLM

Förslag till Tullverkets föreskrifter och allmänna råd om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet

Riksarkivet har tagit del av rubricerade förslag om myndighetsförfattning. Av missivet framgår att Tullverket vill ha synpunkter på förslaget. Riksarkivet avgränsar sig i yttrandet huvudsakligen till att lämna synpunkter på förslagen under rubriken Gallring.

Riksarkivet anser att Tullverkets förslag som innefattar regler för tillämpningen av bestämmelser i lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, kan medföra positiva effekter för en rättssäker behandling av uppgifter inom myndigheten och kan även påverka arkivbildningens kvalitet. Enligt Riksarkivets mening fordras dock en del förtydliganden när det gäller regler om bevarande och gallring.

Riksarkivet lämnar även följande generella synpunkt om begrepps användningen. I lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet används uteslutande begreppet uppgifter, medan det i förarbetena framgår att med detta avses såväl handlingar som uppgifter. I 10 § förordningen (2005:791) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, som avser gallring och bevarande används uttrycket ”uppgifter och handlingar”. Riksarkivets synpunkt är att det för tillämpningen i myndighetsförfattning tydligt bör framgå, beroende på sammanhanget, att såväl uppgifter som handlingar kan avses.

Gallring

14 § *Ansvar för gallring i ett ärende har den tjänsteman som är ärendeansvarig. Ansvar för gallring i register har den som är systemansvarig.*

Allmänna råd

Uppgifter som avses i 27 § första stycket lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet kan vara uppgifter i ett underrättelseärende, t.ex. en SUR, men även i andra ärenden som behandlas inom den brottsbekämpande verksamheten.

Uppgifter i förundersökning som inte ska arkiveras elektroniskt bör rensas i samband med att ärendet arkiveras enligt bestämmelserna i arkivlagen (1990:782).

Uppgifter som varken tillhör ett ärende eller ingår i tullbrottsdatabasen kan vara uppgifter som den enskilde tjänstemannen arbetar med eller som är lagrade på en hårddisk eller som annars bara är åtkomliga för honom eller henne via en server och därmed inte anses vara gemensamt tillgängliga. Det kan vara tillfällig information i form av en spaningspromemoria, eller en promemoria som är upprättad efter en tullkontroll, som inte tillhör ett ärende.

Sammanställningar över frihetsberövade bör ses som arbetsmaterial med kopior av uppgifter från flera ärenden. Dessa sammanställningar bör därför rensas så snart de inte längre behövs eller senast när ärendet som uppgiften hänför sig till arkiveras. Papperskopior av sådana sammanställningar bör rensas på motsvarande sätt.

Uppgifter som avses i 27 § andra stycket lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet kan vara uppgifter som förekommer i t.ex. SPADI. Detta gäller även juridiska personer.

Av Riksarkivets gallringsföreskrifter (RA-MS 2010:3) framgår att uppgifter i mindre mål och förhørsanteckningar m.m. t.ex. strafförelägganden, får gallras fem år efter att anmälan om brott inkommit. Tullverkets exemplar av föreläggande av ordningsbot får gallras fem år efter utfärdandet.

Riksarkivets synpunkter på 14 §:

Riksarkivet föreslår att det i föreskriften istället för ”ansvar för gallring” formuleras som ”ansvar för verkställande av gallring”, eftersom det är en aktivitet som tydligare kan knytas till en ansvarig tjänstemans uppgifter.

Riksarkivet uppfattar andra stycket i de allmänna råden som svårförståeligt. Av 27 § första stycket andra meningen lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, framgår att uppgifter i förundersökningar inte omfattas av huvudregeln om gallring som gäller för ärenden. I förarbetena har detta uttryckts som ”att för uppgifter och handlingar i förundersökningar gäller samma regler oavsett om behandlingen sker på papper eller om den sker automatiserat” och att de får bevaras enligt arkivlagens bestämmelser¹. Vidare framgår av propositionen att regeringen tillbakavisar utredningens förslag om att göra en åtskillnad mellan begreppen rensning och gallring, utan menar istället att begreppet gallring omfattar rensning och att det därför inte finns något behov av att införa begreppet rensning i lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet². Enligt 6 § fjärde punkten arkivlagen ingår det i myndighetens skyldighet för arkivvården att avgränsa arkivet genom att fastställa vilka handlingar som ska vara arkivhandlingar. En sådan avgränsning omfattar såväl rensning som gallring. I det förra fallet utgår rensning från definitioner av vissa handlingar, som under vissa förutsättningar enligt 2 kap. 9 § TF inte ska anses som allmänna handlingar. I det senare fallet avses förstöring av allmänna handlingar för vilka det finns gällande gallringsföreskrifter.

¹ Prop. 2004/05:164 Tullverkets brottsbekämpning – Effektivare uppgiftsbehandling s. 94

² Ibid. s. 96

Av ovanstående följer att för de uppgifter och handlingar som behandlas i förundersökningar gäller arkivlagens bestämmelser. Bevarandet avser i den form som handlingen inkom eller upprättades, dess ursprungliga form. En elektronisk handling ska således bevaras som en elektronisk handling och en pappershandling ska bevaras som en pappershandling. Ett byte av medium innebär som regel gallring och fordrar i sig föreskrifter om gallring för ett sådant förfarande. En annan konsekvens av att arkivlagens regler ska tillämpas, är att avgränsning av arkivet omfattar såväl elektroniska handlingar som pappershandlingar. Av dessa skäl anser Riksarkivet att det i föreslagna föreskrifter istället görs en hänvisning med innebörden att rutiner för arkivering och gallring av uppgifter och handlingar i förundersökningar finns i en särskild handbok eller liknande, som förekommer i annat sammanhang i förslaget.

Riksarkivet ifrågasätter om fjärde stycket i de allmänna råden överensstämmer med övergripande reglering. Av ändringen i 2 kap. 3 § TF fr.o.m. 2003-01-01 framgår att förutom de tidigare använda begreppen handling och upptagning, tillkom begreppet sammanställning³ som under vissa förutsättningar ska anses som förvarad hos myndigheten och därmed som allmän handling. Riksarkivet anser därför att begreppet sammanställning inte utan någon kvalificering bör likställas med begreppet arbetsmaterial, som i sin tur endast torde kunna avse handlingar enligt 2 kap. 9 § TF. Riksarkivet anser därutöver att begreppet rensning inte bör användas i föreskrifter utfärdade i anslutning till lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, eftersom som ovan har anförts regeringen tillbakavisade förslaget att införa det begreppet i lagen.

Riksarkivet vill angående femte stycket i de allmänna råden påpeka att referensen till Riksarkivets föreskrifter inte är korrekt. Den författning som avses är Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-MS 1998:57, senast omtryckt RA-MS 2010:3 och senast ändrad RA-MS 2011:15) om gallring, överlämnande och återlämnande av handlingar hos polismyndigheter, Tullverket, Åklagarmyndigheten och allmänna domstolar. I 3 § regleras gallring och undantag från gallring avseende Tullverkets brottsförebyggande verksamhet. Bestämmelsens tredje stycke saknas, det lyder:

Från gallring undantas handlingar i samtliga utredningar enligt första stycket om anmälningsdatum (rapporteringsdatum) är den femtonde i månaden.

Ändringen av RA-MS 1998:57 genom RA-MS 2011:15 avser ytterligare bevarande i följande bestämmelser:

3 b § Hotbildsanalyser, områdesstudier och situationsrapporter ska bevaras som elektroniska handlingar (upptagningar för automatiserad behandling) i tullbrottsdatabasen.

Uppgifter som identifierar handlingarna i första stycket enligt 19 § första stycket 8. lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, ska bevaras som elektroniska handlingar (upptagningar för automatiserad behandling).

---

³ I samband med den ändringen utmönstrades det tidigare använda uttrycket potentiell handling, som dock förekommer i 10 § allmänna råd Tullverkets författningsförslag.

Riksskivets ifrågasätter varför det i de allmänna råden endast hänvisas till gallringsfrister som har föreskrivits av Riksskivets, medan Riksskivets föreskrifter om bevarande har utelämnats liksom regler om gallring i 27 § lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Särskilt som bestämmelsen är knuten till ansvaret för verkställande av gallring.

15 § Bestämmelser om gallring av bokningsuppgifter som inkommit till Tullverket i annan form än via terminalåtkomst finns i 28 § lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Behöriga tjänstemän får söka efter bokningsuppgifter i transportföretags terminaler avseende transporter som ännu inte avgått eller ankommit, eller fram till fjorton dagar efter det att transporten avgått eller ankommit.

Allmänna råd

Uppgifter som kommer in till Tullverket i annan form än via terminalåtkomst kan t.ex. vara manifest i pappersform eller via e-post. Uppgifterna som enbart behandlas med stöd av 13 § lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet bör gallras så fort de inte längre behövs för planering av kontrollverksamheten och senast fjorton dagar efter transporten, i enlighet med 28 § samma lag. Eftersom uppgifterna inte får behandlas eller bevaras längre än nödvändigt kan det innebära att uppgifter som inte förekommer i manifest ska gallras tidigare än fjorton dagar i vissa fall. Det bör normalt sett inte finnas behov av att bevara manifest efter det att selekteringen har genomförts. Selekterade bokningsuppgifter som behövs användas som underlag för kontrolluppslag bör däremot bevaras fram till den aktuella kontrollen är genomförd.

Tjänstemän bör inte söka bland bokningsuppgifter, som hålls tillgängliga för Tullverket via terminalåtkomst, som gäller transporter som ankommit eller avgått för mer än fjorton dagar sedan. Detta gäller även om dessa uppgifter finns kvar i transportbolagens datorer, jfr 16 § lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen och 6 kap. 24 § tullagen (2000:1281).

Riksskivets synpunkter på 15 §:

Riksskivets ifrågasätter om bestämmelsens andra stycke liksom andra stycket i de allmänna råden hör hemma under rubriken Gallring. De styckena förefaller passa bättre under rubriken Särskilt om bokningsuppgifter.

16 § En enskild bokningsuppgift får sparas upp till sex månader om kopplingen till ett visst transporttillfälle tas bort. Med visst transporttillfälle avses uppgift om en bestämd avgång eller ankomst med flyg, fartyg, fordon, järnväg eller annat transportmedel.

Allmänna råd

Om en bokningsuppgift, som är att anse som personuppgift, inte längre kan kopplas till ett visst transporttillfälle, kan den sparas i upp till sex månader efter det att den behandlades automatiserat första gången, så länge detta inte innebär att ett nytt register skapas över personens resande. Bokningsuppgifter som inte enbart behandlas med stöd av 13 § lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet utan även med stöd av 12 eller 14 § omfattas av gallringsbestämmelserna i 27 § samma lag.

Riksskivets synpunkter på 16 §:

Riksskivets anser att istället för sparas bör bevaras användas, eftersom det är den senare formuleringen som används i lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Beslutande i detta ärende har varit riksskivarién Björn Jordell. Närvarande vid ärendets slutliga handläggning har även varit enhetschefen Håkan Lövblad, föredragande.

Björn Jordell

Håkan Lövblad